

Marks kommun
markskommun@mark.se

2020-09-17

1 (9)

Dnr 2018:10842

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av grundskolors arbete
med jämställdhet vid Sättilaskolan i Marks kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av grundskolors arbete med jämställdhet vid Sätilaskolan. Granskningen genomfördes under höstterminen 2019.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen fyra utvecklingsområden som angetts i beslut den 20 december 2019, dnr 2018:10842.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Sätilaskolan senast den 22 juni 2020 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Marks kommun har inkommit med en sådan redovisning den 22 juni 2020.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektor ett aktivt och långsiktigt jämställdhetsarbete?

Utvecklingsområde: Rektor behöver utveckla ett långsiktigt jämställdhetsarbete som utgår från identifierade behov. Det kan exempelvis utgå de kartläggningar som redan görs. I detta ingår att fortlöpande kartlägga och följa upp jämställdhetsområden med koppling till en trygg skolmiljö och utifrån jämställdhetsaspekter kopplade till värdegrundsfrågor och trygghet i bred bemärkelse. Det kan exempelvis vara personalens bemötande, hur jämställdhet förmedlas och gestaltas i undervisningen och elevers upplevelse av utsatthet vad gäller könsrelaterade kränkningar. Därefter behöver rektorn göra en analys av det som framkommer i kartläggningen och uppföljningen besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder. Arbetet behöver omfatta hela skolans organisation samt integreras och synliggöras i de ordinarie arbetsprocesserna kring trygghet och värdegrund.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen och rektorn har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom bedömningsområdet.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning arbetar lärare och skolans personal i övrigt medvetet för att alla elever, oberoende av könstillhörighet, ska mötas samt ges en jämställd och trygg skolmiljö?

Utvecklingsområde: All personal på skolan behöver regelbundet synliggöra och kritiskt granska normer kring kön i den egna verksamheten, i syfte att främja en jämställd och trygg skolmiljö. Detta kan till exempel innebära att personalen diskuterar och reflekterar över sina egna föreställningar om kön i relation till skolans värdegrund, att personalen diskuterar hur normer och förväntningar gällande kön kommer till uttryck i bemötande av elever och elevers bemötande av varandra, och att personalen diskuterar hur normer och förväntningar kring kön påverkar elevernas trygghet på skolan. I detta ingår också att rektor ger förutsättningar för sådana diskussioner.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen och rektorn har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på skolenheten inom bedömningsområdet.

Utvecklingsområde: All personal på skolan behöver aktivt arbeta för att skolmiljön ska motverka begränsande könsmonster och göras tillgänglig för alla elever oavsett kön. Rektor behöver se till lärarnas schemalagda rastvärdskap genomförs samt att ett aktivt arbete genomförs för att främja interaktion mellan elever oberoende av kön.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen och rektorn har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på skolenheten inom bedömningsområdet.

Utvecklingsområde: All personal på skolan behöver reagera och ingripa när språkbruk och beteenden som strider mot värdegrunden sker utanför och inom undervisningen. I detta ingår att rektor ser till att all personal har gemensamma förhållningssätt för att uppmärksamma vad som är olämpligt språkbruk och beteende som strider mot skolans värdegrund.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen och rektorn har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom bedömningsområdet.

Skolinspektionens samlade bedömning är att huvudmannens och rektorns utvecklingsarbete behöver fortsätta för att ytterligare höja kvaliteten inom granskningsområdet. Skolinspektionen avslutar därmed granskningen.

Bakgrund

Bedömningsområde 1: *I vilken utsträckning leder rektor ett aktivt och långsiktigt jämställdhetsarbete?*

Bedömningen var att ett utvecklingsområde behövde inledas inom följande:

- Rektor behöver utveckla ett långsiktigt jämställdhetsarbete som utgår från identifierade behov. Det kan exempelvis utgå de kartläggningar som redan görs. I detta ingår att fortlöpande kartlägga och följa upp jämställdhetsområden med koppling till en trygg skolmiljö och utifrån jämställdhetsaspekter kopplade till värdegrundsfrågor och trygghet i bred bemärkelse. Det kan exempelvis vara personalens bemötande, hur jämställdhet förmedlas och gestaltas i undervisningen och elevers upplevelse av utsatthet vad gäller könsrelaterade kränkningar. Därefter behöver rektorn göra en analys av det som framkommer i kartläggningen och uppföljningen besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder. Arbetet behöver omfatta hela skolans organisation samt integreras och synliggöras i de ordinarie arbetsprocesserna kring trygghet och värdegrund.

Av huvudmannens redovisning framgår att en kartläggning har gjorts av elevernas upplevda trygghet och studiero samt att skolledningen har startat en utvecklingsgrupp. Kartläggningen gjordes i form av en enkät och sammanställdes i en rapport som distribuerats till personalen. I rapporten framgår om det finns skillnader gällande trygghet och studiero utifrån kön. I redovisningen anges att kartläggningen kommer att ligga till grund för skolans fortsatta arbete för trygghet, studiero och ökad jämställdhet, men att inga kvalitetsaspekter ännu har kunnat utvärderas.

Vad gäller utvecklingsgruppen anges att den består av representanter för samtliga verksamheter (såväl fritidshem som samtliga stadier, elevhälsa och skolledning). Huvudmannen beskriver att man har arbetat med Sättilaskolans vision 2025 och påbörjat en gemensam kompetensutveckling genom att läsa en utvald bok i syfte att fördjupa samtalen kring jämställdhet på skolan. Av redovisningen framgår att diskussionerna i utvecklingsgruppen har ökat mängden pedagogiska diskussioner i stort på skolan. Detta beskriver skolledningen som ett viktigt steg mot den kompetensutveckling de ser behov av.

På längre sikt beskrivs effekter av arbetet i form av exempelvis en gemensam vision som ger arbetet riktning och effektivitet, ett ökat gemensamt språk som leder till ökad professionalitet och medvetenhet om jämställdhetsuppdraget, ett medvetet och synliggjort arbete med jämställdhet i varje klassrum och en tryggare och mer jämställd arbetsplats, för elever såväl som för skolpersonal. Insatserna förväntas på sikt också leda

till att frågor om jämställdhet ingår som en naturlig del i det systematiska kvalitetsarbetet och arbetet med trygghet och studiero.

Bland ytterligare planerade åtgärder nämns att rapporten gällande trygghet och studiero ska arbetas vidare med på olika sätt. Exempelvis ska rektor genomföra kvalitativa djupintervjuer med skolans elevskyddsombud för att få en bättre förståelse för resultaten. Rapporten ska också presenteras för skolans elevrådsrepresentanter som ska sätta mål för skolans framtida arbete, med särskilt fokus på hur skolan ska öka flickornas trygghet och pojkars resultat. Arbetet kommer att drivas tillsammans med skolans socialpedagoger och trygghetsteamet. Vidare ska elevrådets analys av rapporten diskuteras av samtliga elever under mentorstid och mål ska formuleras och följas upp i skolans plan mot kränkande behandling. Som en ytterligare åtgärd ska också ordningsreglerna ses över, med särskilt fokus på trygghet och jämställdhet.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning arbetar lärare och skolans personal i övrigt medvetet för att alla elever, oberoende av könstillhörighet, ska mötas samt ges en jämställd och trygg skolmiljö?

Bedömningen var att ett utvecklingsområde behövde inledas inom följande:

- All personal på skolan behöver regelbundet synliggöra och kritiskt granska normer kring kön i den egna verksamheten, i syfte att främja en jämställd och trygg skolmiljö. Detta kan till exempel innebära att personalen diskuterar och reflekterar över sina egna föreställningar om kön i relation till skolans värdegrund, att personalen diskuterar hur normer och förväntningar gällande kön kommer till uttryck i bemötande av elever och elevers bemötande av varandra, och att personalen diskuterar hur normer och förväntningar kring kön påverkar elevernas trygghet på skolan. I detta ingår också att rektor ger förutsättningar för sådana diskussioner.

Av huvudmannens redovisning framgår att flera åtgärder har genomförts. Dels har personalen återkommande på arbetsplatsträffar diskuterat jämställdhet i den egna organisationen utifrån olika påståenden om jämställdhet och mångfald. Samtalen har varit strukturerade och haft bestämda samtalsledare. Det anges att dessa samtal kommer att fortsätta under hösten. Vidare har skolans utvecklingsgrupp gemensamt läst och diskuterat en bok om pojkar i skolan utifrån behov som identifierats och i syfte att öka förståelse för hur lärare och andra vuxnas syn på och agerande gentemot pojkar påverkar deras beteende och förutsättningar att lyckas i skolan. I samband med analys av elevernas resultat i de olika ämnena har också ett särskilt fokus varit att upptäcka och försöka förstå skillnader som finns utifrån kön. Huvudmannen beskriver att detta arbete ska fortsätta under hösten genom att man både gemensamt i lärargruppen och på ämnesnivå beslutar om åtgärder som syftar till att den elevgrupp (pojkar eller

flickor) som inte lyckas lika bra ska öka sina resultat. Slutligen har förstelärarna på rektors uppdrag planerat och genomfört en fortbildningsdag med fokusområden relationell pedagogik samt utmanande elever, där särskild vikt har lagts vid jämställdhetsuppdraget.

Huvudmannen anger att samtalen i sig ökar förståelse för, samt möjlighet att lyckas med, uppdraget, vilket är kvalitetshöjande. På längre sikt förväntas möjlighet till diskussion och reflektion kring frågorna fortsatt finnas, men då med utgångspunkt i vad som framkommer i det systematiska kvalitetsarbetet och i arbetet med trygghet och studiero. I nuläget finns inga ytterligare planerade åtgärder utan detta styrs av kvalitetsarbetet.

Bedömningen var också att ett utvecklingsområde behövde inledas inom följande:

- All personal på skolan behöver aktivt arbeta för att skolmiljön ska motverka begränsande könsmonster och göras tillgänglig för alla elever oavsett kön. Rektor behöver se till lärarnas schemalagda rastvärdskap genomförs samt att ett aktivt arbete genomförs för att främja interaktion mellan elever oberoende av kön.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolvärdsschemat har diskuterats med personalgruppen, reviderats och följts upp av rektor genom bland annat ”flygande inspektioner”. Vidare anges att skolans elevkafé har haft olika typer av jämställdhetsteman, där skolans skolpersonal på uppdrag av rektor har arbetat fram ett koncept som kommer att utvecklas och återkomma på olika sätt varje läsår, och som ingår i skolans plan mot kränkande behandling. Huvudmannen skriver att några vidare åtgärder inte har kunnat vidtas under våren, eftersom det funnits krav på att skolan ska tillämpa social distansering. Av redovisningen framgår att antalet kränkingsanmälningar har minskat något under andra halvan av vårterminen, men att detta behöver analyseras vidare och att det råder osäkerhet kring vad som egentligen ligger till grund för denna förbättring. På längre sikt beskrivs att minskningen av anmälningar förväntas hålla i sig. Bland eventuella ytterligare åtgärder nämns en fortsatt diskussion och uppföljning på bland annat arbetsplatsträffar och arbetslagsmöten, samt att frågan om pedagogisk måltid för pedagogerna på högstadiet har aktualiserats.

Bedömningen var också att ett utvecklingsområde behövde inledas inom följande:

- All personal på skolan behöver reagera och ingripa när språkbruk och beteenden som strider mot värdegrunden sker utanför och inom undervisningen. I detta ingår att rektor ser till att all personal har gemensamma förhållningssätt för att uppmärksamma vad som är olämpligt språkbruk och beteende som strider mot skolans värdegrund.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektor tillsammans med trygghetsteamet har diskuterat vad som är olämpligt språkbruk och hur det ska hanteras. Diskussionen har också kopplats till skolans ordningsregler. Huvudmannen skriver att när det gäller andra oönskade beteenden såsom sexuella trakasserier eller andra kränkningar sker ett liknande arbete. Enligt huvudmannen är det svårt att i nuläget mäta effekten av åtgärderna, men det finns en ökad samsyn om vad skolans ordningsregler innebär och vikten av att de efterlevs. Av redovisningen framgår också att samtalen leder till ökad medvetenhet och likvärdigt agerande. På längre sikt beskrivs att insatserna förväntas leda till att skolans värdegrund blir mer närvarande i vardagen och språk och beteenden som inte ligger i linje med värdegrunden minskar.

Huvudmannen beskriver också flera planerade åtgärder på området. Trygghetsteamet kommer att redovisa sin diskussion kring ämnet och fortsätta diskussionen tillsammans med all pedagogisk personal. Rektor kommer också att lyfta frågan med skolans övriga personal för att få en så bred samsyn som möjligt gällande olämpligt språkbruk och hur de kan agera om de uppmärksammar det. Vidare kommer likabehandlingsplanen och ordningsreglerna att omarbetas under läsåret 2020/2021, med ett tydligare fokus på jämställdhet. Slutligen beskriver huvudmannen också att skolan under läsåret 2020/21 kommer att arbeta aktivt med ordningsreglerna genom temaveckor, där regler som kan upplevas som abstrakta kommer att diskuteras av hela skolan samtidigt. Arbetet kommer först att ske i klasserna, varefter elevrådet sammanställer en exempelbank.

På Skolinspektionens vägnar

X Inger Börjesson

Beslutsfattare

Signerat av: Inger Börjesson

X Anna Johansson

Föredragande

Signerat av: Anna Johansson

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Gransknings-rapport/Kvalitetsgranskning/grundskolors-arbete-med-jamstalldhet/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Bedömningsområde 1

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 8 och 25 §§ samt 4 kap. 3-5 §§ skollagen. Läroplanen för grundskolan (SKOLFS 2010:37) 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper samt 2.8 Rektorns ansvar. Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete —för skolväsendet (SKOLFS 2012:98), s. 11-12, 27.

Bedömningsområde 2

1 kap. 4-5 §§ skollagen. 2 kap. 25 § skollagen. Läroplanen för grundskolan (SKOLFS 2010:37), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, En likvärdig utbildning. Läroplanen för grundskolan (SKOLFS 2010:37), 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper. Läroplanen för grundskolan (SKOLFS 2010:37), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Skolans uppdrag